

REGULERINGSKOMMISSIE VOOR ENERGIE IN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

Voorlopig ADVIES ter raadpleging

(BRUGEL-ADVIES-20160826-223)

**betreffende de problematiek van de elektriciteits-
bevoorrading van de stroomafwaartse afnemers van het
tractienet spoor en het elektriciteitsnet van de MIVB**

**Opgesteld in toepassing van artikel 30bis §2 van de
ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van
de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest**

26 augustus 2016

Inhoudsopgave

1	Juridische grondslag.....	3
2	Voorgeschiedenis.....	3
3	Beschrijving van de bijzondere situatie van de MIVB, de NMBS en INFRABEL.....	4
3.1	De MIVB.....	4
3.1.1	Specifieke kenmerken van het elektriciteitsnet van de MIVB.....	4
3.1.2	Redelijke aard van de te realiseren investeringen.....	5
3.1.3	Toekomstige mobiliteit.....	5
3.1.4	Veiligheid.....	5
3.2	INFRABEL en de NMBS.....	6
4	Juridische achtergrond.....	7
5	Voorstel van een adequaat wettelijk kader voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.....	10
5.1	Het gewestelijk tractienet spoor.....	11
5.2	De stroomafwaartse afnemers aangesloten op het tractienet van Infrabel.....	12
5.3	De netten van de beheerder van de stations die zijn aangesloten op het tractienet spoor.....	12
5.4	De algemene regels voor de drie mechanismen.....	13
6	Conclusie.....	16

1 Juridische grondslag

Artikel 30bis, §2 1° en 2° van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (hierna: "elektriciteitsordonnantie"), gewijzigd door artikel 2 van de ordonnantie van 20 juli 2011, bepaalt het volgende:

"§ 2. Brugel wordt bekleed met een opdracht tot verlening van advies aan de overheid over de organisatie en de werking van de gewestelijke energiemarkt enerzijds, en met een algemene opdracht van toezicht op en controle van de toepassing van de hiermee verband houdende ordonnanties en besluiten anderzijds.

Brugel is belast met de volgende opdrachten:

1° het geven van adviezen, studies of gemotiveerde beslissingen, en het indienen van voorstellen in de gevallen die voorzien zijn door deze ordonnantie en door de bovenbedoelde ordonnantie van 1 april 2004 of haar uitvoeringsbesluiten;

2° op eigen initiatief of op vraag van de Minister of de Regering, het uitvoeren van onderzoeken en studies of het geven van adviezen, betreffende de elektriciteits- en gasmarkt.

[...]"

Op basis van dit artikel en in het kader van haar opdrachten die door de elektriciteitsordonnantie worden vastgesteld, verleent BRUGEL een advies op initiatief van de Regering.

2 Voorgeschiedenis

Op 16 april 2012 heeft een huurder van een winkel die zich in een metrostation van de MIVB (Maatschappij voor het Intercommunale Vervoer te Brussel) bevindt, een klacht ingediend bij BRUGEL.

De huurder stelde zich vragen bij de wettelijkheid en de rechtvaardiging van het door de MIVB aangerekende tarief en de afwezigheid van concrete modaliteiten voor de levering van elektriciteit door de MIVB.

De klacht werd behandeld door de Geschillendienst, die meerdere inbreuken op de Brusselse reglementering door de MIVB heeft vastgesteld:

- De MIVB verkoopt elektriciteit maar beschikt niet over een leveringsvergunning en heeft bij BRUGEL ook geen aanvraag ingediend om een vergunning te verkrijgen;
- De huurder die door de MIVB met elektriciteit wordt bevoorrad, kan als eindklant zijn keuzerecht niet uitoefenen omdat alleen de leverancier van de MIVB toegang heeft tot het net dat de MIVB uitbaat;

In zijn beslissing van 20 december 2012 heeft de Geschillendienst van BRUGEL de MIVB gelast zich aan de bepalingen van de elektriciteitsordonnantie te houden door binnen de termijn van een maand een aanvraag in te dienen bij de distributienetbeheerder (hierna "DNB" of "SIBELGA") om de huurder op het Brusselse distributienet aan te sluiten zodat hij zijn keuzevrijheid kan uitoefenen.

De MIVB heeft een beroep tot schorsing en nietigverklaring ingediend bij de Raad van State tegen deze beslissing. In het kader hiervan heeft de Auditeur van de Raad van State zich in zijn verslag positief uitgesproken over alle door BRUGEL aangehaalde argumenten.

Aansluitend op dit verslag heeft BRUGEL de MIVB voorgesteld een constructieve dialoog aan te gaan om een structurele oplossing te vinden, aangepast aan haar specifieke situatie, meer bepaald door een werkgroep op te richten. In afwachting van een oplossing werd de termijn van een maand voor het indienen van een aansluitingsaanvraag bij de DNB opgeschort.

Uit de besprekingen tijdens de werkvergaderingen is het specifieke karakter van het elektriciteitsnet van de MIVB aan het licht gekomen. Het bleek noodzakelijk om het huidige wettelijke kader aan te passen om rekening te houden met deze specifieke kenmerken en de toekomstige behoeften inzake mobiliteit.

Tegelijk met de besprekingen met de MIVB heeft BRUGEL contact opgenomen met de maatschappijen INFRABEL (verantwoordelijk voor de spoorweginfrastructuur) en NMBS (onder meer verantwoordelijk voor het beheer van de gebouwen) om te onderzoeken hoe de winkels in de stations met elektriciteit worden bevoorrad. Hieruit bleek dat INFRABEL via de NMBS elektriciteit verkoopt aan de winkels en dit zonder over een leveringsvergunning te beschikken. Gezien de verschillende gelijkenissen tussen deze twee situaties was het voor BRUGEL logisch om een gemeenschappelijke oplossing te zoeken (voor de MIVB en INFRABEL/de NMBS).

In een brief van 3 augustus 2016 heeft de Minister trouwens het advies van BRUGEL gevraagd over de aanpassingen die het wenselijk acht voor de eventuele oprichting van een specifiek leveranciersstatuut voor de spoorwegnetten in het Brussels Gewest.

Dit advies is een antwoord op de besprekingen met de verschillende betrokkenen en de vraag van de Minister.

3 Beschrijving van de bijzondere situatie van de MIVB, de NMBS en INFRABEL

3.1 De MIVB

3.1.1 Specifieke kenmerken van het elektriciteitsnet van de MIVB

Net als de DNB beschikt de MIVB over een elektriciteitsnet midden- en laagspanning. Dit net zorgt voor de elektriciteitsbevoorrading van de trams, metro's, stelplaatsen, werkplaatsen, metrostations en de stroomafwaartse afnemers in deze stations (winkels, automaten ...).

Aan de hand van een vergelijking tussen het elektriciteitsnet van SIBELGA en dat van de MIVB kunnen we de omvang van het net van de vervoersmaatschappij vaststellen:

	SIBELGA	MIVB
Bevoorradingsposten 36 & 150 kV	48 (ELIA)	5 (ELIA)
Transformatiecabines HS/LS	3.083 (net)	200 (tractie- en transformatieonderstation)
HS-kabels [km]	2.256	486
LS-kabels [km]	4.109	276

Uit deze tabel blijkt dat de MIVB over een aanzienlijk elektriciteitsnet beschikt en dat ze in feite al een distributienet voor elektriciteit beheert.

3.1.2 Redelijke aard van de te realiseren investeringen

De MIVB heeft momenteel meer dan 80 stroomafwaartse afnemers in de metrostations en op twee na (die worden bevoorrad vanuit klantencabines van de DNB) worden ze allemaal bevoorrad door het 11 kV-net van de MIVB.

Dit 11 kV-net is dus in bijna alle stations beschikbaar en het lijkt dan ook objectief “*begrijpelijk en redelijk*” dat de stroomafwaartse afnemers in deze stations worden bevoorrad door het net van de MIVB en niet door dat van de DNB.

De kostprijs van een aansluiting van de stroomafwaartse afnemers op het net van de DNB zou vrij hoog kunnen zijn, vooral gezien de configuratie van de metrostations (stations die vaak over meerdere verdiepingen beschikken).

3.1.3 Toekomstige mobiliteit

De MIVB zou een nieuw mobiliteitsaanbod willen ontwikkelen in het Brussels gewest. In het kader hiervan worden verschillende projecten onderzocht, onder meer in samenwerking met de twee andere gewestelijke openbare vervoersmaatschappijen. Deze projecten omvatten meer bepaald:

- tramverkeer van andere vervoersmaatschappijen op het net van de MIVB mogelijk maken;
- andere openbare vervoersmaatschappijen toelaten om hun elektrische bussen op te laden aan oplaadpalen die worden bevoorrad door het net van de MIVB of direct via de bovenleidingen van de trams (het zogenoemde “opportunity charging”);

De oplaadinfrastructuur voor dit nieuwe mobiliteitsaanbod zou worden bevoorrad door het elektriciteitsnet van de MIVB en vroeg of laat zal de kwestie van de keuzevrijheid van dit type klanten (De Lijn, Tec, klanten met elektrische auto's of fietsen) aan bod komen.

3.1.4 Veiligheid

In het kader van het beheer van de veiligheid van de reizigers van de MIVB werd advies gevraagd aan de DBDMH van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende de mogelijkheid om met twee verschillende distributienetbeheerders in eenzelfde metro-/premetrostation aanwezig te zijn.

De DBDMH heeft het volgende gezegd: om veiligheidsredenen kan er slechts één distributienetbeheerder elektriciteit worden toegelaten in een station, die over alle kennis van dit net moet beschikken.

3.2 INFRABEL en de NMBS

Zoals eerder vermeld, is INFRABEL de infrastructuurbeheerder en uitbater van het Belgische spoorwegnet. In het kader hiervan staat het bedrijf onder meer in voor het beheer, het onderhoud en de vernieuwing van de spoorweginfrastructuur, inclusief de infrastructuur voor de elektriciteitsbevoorrading. De NMBS is de spoorwegonderneming. Deze laatste staat onder meer in voor het beheer van de stations en dus voor de relaties met de concessies.

Historisch bestond er tot in 2004 slechts één onderneming, de NMBS, die dus alle spoorwegbevoegdheden groepeerde: het reizigersvervoer maar ook het beheer van het net en de spoorweginfrastructuur. Eind 2004 wordt de NMBS opgesplitst als gevolg van de nieuwe Europese reglementering die verplicht de nationale spoorwegonderneming te scheiden van de beheerder van de spoorweginfrastructuur om deloyale concurrentie in de sector te vermijden. De NMBS werd dus opgesplitst in drie entiteiten: de NMBS (de spoorwegonderneming), Infrabel (de infrastructuurbeheerder) en de NMBS Holding. Eind 2013 fuseren de NMBS Holding en de NMBS tot de NMBS.

De federale wetgever heeft het concept tractienet spoor ingevoerd voor de elektrische installaties van de beheerder van de spoorweginfrastructuur die noodzakelijk zijn voor de uitbating van het spoorwegnet, met uitzondering van de elektrische installaties van de stroomafwaartse afnemers, die worden bevoorrad door het tractienet spoor. Het elektriciteitsnet van INFRABEL voldoet aan de door de federale wetgeving opgelegde criteria om van het specifieke statuut *tractienet spoor* te kunnen genieten. Volgens de toepasselijke federale wetgeving kan de Minister na advies van de DNB en de CREG de hoedanigheid van beheerder van het tractienet spoor aan INFRABEL toekennen. De stroomafwaartse afnemers die op dit net van INFRABEL zijn aangesloten, en dus met name de NMBS, hebben dit statuut echter niet omdat het juridisch kader dat op deze klanten van toepassing is, tot de bevoegdheid van de Gewesten behoort. De stroomafwaartse afnemers die worden bevoorrad door een federaal tractienet spoor bevinden zich dus in een specifieke situatie aangezien de elektriciteitsdistributie plaatsvindt in een juridisch vacuüm.

Een ander specifiek kenmerk van de bijzondere situatie van INFRABEL en de NMBS is dat deze laatste zelf bepaalde stroomafwaartse afnemers in de stations bevoorradt via haar eigen elektriciteitsnetten, die op hun beurt op het tractienet spoor zijn aangesloten. Die situatie is het logische gevolg van de historische configuratie van het beheer van de spoorwegactiviteit. Ondanks de scheiding van de twee ondernemingen blijven bepaalde historische configuraties bestaan. We moeten dus rekening houden met deze bijzondere situatie.

Zo worden meer dan 160 stroomafwaartse afnemers in de stations (eigendom van de NMBS) voornamelijk bevoorrad door een eigen net van de beheerder van het tractienet spoor INFRABEL. Het tractienet spoor dat zich op het Brusselse grondgebied bevindt, wordt namelijk bevoorrad door 5 HS-posten van ELIA (de andere stations worden bevoorrad door het net van de DNB). De meeste stations waarin zich stroomafwaartse afnemers bevinden, worden bevoorrad door een 11 kV-lus die wordt beheerd door INFRABEL.

Om gelijkaardige redenen als die welke we hebben aangehaald in het geval van de bevoorrading van de stroomafwaartse afnemers in de metrostations van de MIVB, lijkt het, gezien de configuratie van

de bevoorrading van de stations, “begrijpelijk en redelijk” dat de stroomafwaartse afnemers in deze stations worden bevoorrad door het net van INFRABEL en niet door dat van de DNB.

4 Juridische achtergrond

Om een adequate juridische oplossing te vinden voor deze bijzondere historische situaties die in het voorgaande hoofdstuk werden uiteengezet, zou het opportuun zijn om zich te laten inspireren door de federale en Europese concepten.

- Op federaal niveau: het concept tractienet spoor

Artikel 2, 42° van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (hierna de “electriciteitswet”) definieert het tractienet spoor als volgt:

“42° tractienet spoor: elektrische installaties van de spoorweginfrastructuurbeheerder die nodig zijn voor de uitbating van het spoorwegnet, waaronder installaties voor het transformeren en overbrengen van elektrische stroom ten behoeve van de diensten van tractie, veiligheid, seinwezen, telecommunicatie, wissels en verlichting, onderstations en bovenleidingen, met uitzondering van de elektrische installaties van de achterliggende afnemers, aangesloten op het tractienet spoor;”. (Onze onderstreping).

Artikel 18bis van de electriciteitswet bevat specifieke regels voor de erkenning van deze netten, evenals de vrijstelling van bepaalde verplichtingen die de beheerders van de distributie- en transmissienetten worden opgelegd. Artikel 18ter van dezelfde wet bepaalt:

“De bepalingen met betrekking tot een gesloten industrieel net, zoals vermeld in artikel 18bis, §§ 2 en 3, zijn omwille van de technische en economische ondeelbaarheid van het net van toepassing op het tractienet spoor, voor zover de wet van 4 december 2006 betreffende het gebruik van de spoorweginfrastructuur in geen andere regeling voorziet.”

Op voorstel van de Algemene Directie Energie, na advies van de commissie en de netbeheerder en nadat de betrokken Gewesten de mogelijkheid werd geboden een advies uit te brengen binnen een termijn van 60 dagen, kan de minister de hoedanigheid van beheerder van het tractienet spoor toekennen aan de natuurlijke of rechtspersoon die eigenaar is van of een gebruiksrecht bezit op het betrokken net. (Onze onderstreping).

Het tractienet spoor bestaat echter uit de elektrische installaties van de spoorweginfrastructuurbeheerder die nodig zijn voor de uitbating van het spoorwegnet en omvat niet de stroomafwaartse afnemers van het tractienet spoor. De parlementaire werkzaamheden¹ van de wet van 26 december 2013 bepalen: “Hiermee worden zowel historisch gegroeide aansluitingen als de NMBS alsook de commerciële activiteiten in de stationsgebouwen bedoeld.”

In haar advies nr. 53.817/3 van 16 oktober 2013 over het wetsontwerp houdende diverse bepalingen inzake energie, heeft de afdeling wetgeving van de Raad van State de noodzaak benadrukt van een dergelijk onderscheid in de verdeling van de bevoegdheden tussen de Gewesten en de federale Staat:

“8.2.3. Wat de bepalingen inzake het tractienet spoor betreft, moet advies 50.180/IV van de Raad van State in herinnering worden gebracht. Daarin stelde de Raad van State, afdeling Wetgeving, wat volgt:

“Voor de tweede reeks amendementen kan de bevoegdheid worden gevonden in artikel 6, § 1, X, eerste lid, 2° bis, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980. Volgens die bepaling, vallen de spoorwegen beheerd door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen buiten de bevoegdheid van de gewesten inzake openbare werken en vervoer. Op grond van die bepaling kan de federale overheid dan ook een bijzondere regeling uitwerken voor het tractienet van de spoorwegen. De federale overheid is daarbij niet gebonden door de beperkingen die gelden ten aanzien van haar bevoegdheid inzake de distributie van elektriciteit (zie artikel 6, § 1, VII, eerste lid, a), van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, a contrario). Hoewel volgens de door de Raad van State ingewonnen gegevens de spanning op het tractienet gewoonlijk ver onder de 70.000 volt ligt, is een optreden van de federale overheid dus mogelijk”.

Gelet op die bevoegdheidsgrondslag kan het tractienet spoor enkel betrekking hebben op die onderdelen die essentieel zijn voor het laten rijden van de treinen, en kan het geen betrekking hebben op andere activiteiten, ook al spelen ze zich in de nabijheid van het spoorwegnet af. Bijgevolg is de aanvulling die artikel 2, 2°, van het ontwerpbeoogt aan te brengen in artikel 2, 42°, van de elektriciteitswet, een zinvolle manier om de uitzondering die het tractienet spoor maakt op het gemeen recht inzake de distributie van elektriciteit te beperken tot die aspecten die essentieel zijn voor de uitbating van het spoorwegnet. De keerzijde van die medaille is echter dat **de voorwaarden waaronder elektriciteit kan worden geleverd aan “achterliggende afnemers, aangesloten op het tractienet spoor”, geregeld moeten worden door de gewesten, ook al gebeurt die levering minstens gedeeltelijk langs het tractienet spoor.** (Onze onderstreping en markering).

Bovendien preciseren de parlementaire werkzaamheden² van de wet van 26 december 2013 het volgende: in overeenstemming met de bevoegdheidsverdeling tussen de Gewesten en de federale

---

¹ Stukken van de Kamer van volksvertegenwoordigers, 53-3155-2013/2014, Memorie van toelichting, p. 4.

² Stukken van de Kamer van volksvertegenwoordigers, 53-3155-2013/2014, Memorie van toelichting, p. 4.

Staat, “zal de minister slechts een beheerder aanduiden voor het deel boven de 70 kV. Het net zal echter wel in zijn geheel als gesloten industrieel net erkend dienen te worden daar slechts een deel van een gesloten net niet als gesloten net als zodanig gekwalificeerd kan worden. Deze erkenning doet geen afbreuk aan de erkenning door een gewestelijke overheid van een gesloten net;”.

Uit het voorgaande blijkt dat de gesloten distributienetten met een nominale spanning van minder dan 70 kV, en het toepasselijk kader voor de stroomafwaartse afnemers van de tractienetten spoor, door de Gewesten moeten worden gereguleerd.

- **Op Europees niveau: het concept gesloten distributienet**

Artikel 28, (1), van Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en van de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en tot intrekking van Richtlijn 2003/54/EG (hierna “richtlijn 2009/72/EG”) definieert het gesloten distributienet als:

“een systeem dat elektriciteit distribueert binnen een geografisch afgebakende industriële of commerciële locatie of een locatie met gedeelde diensten en dat niet, onverminderd lid 4, huishoudelijke afnemers van elektriciteit voorziet, indien:

- a) de exploitatie of het productieproces van de gebruikers van dat systeem om specifieke technische of veiligheidsredenen geïntegreerd is, of
- b) het systeem primair elektriciteit distribueert aan de eigenaar of beheerder van het systeem of de daarmee verwante bedrijven.”.

Artikel 28, (2), van deze richtlijn biedt de lidstaten de mogelijkheid om hun regulerende instantie de bevoegdheid te verlenen om bepaalde netten als gesloten distributienet aan te merken en deze netten te ontheffen van bepaalde verplichtingen die de beheerders van de distributie- en transmissienetten worden opgelegd.

Dit concept van gesloten distributienet werd door de andere Gewesten als oplossing gekozen. Zo heeft:

- Wallonië gereguleerd via het concept professioneel gesloten net met het decreet van 11 april 2014 tot wijziging van het decreet van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt.
- Het Vlaams Gewest heeft met het decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid³ het concept gesloten distributienetten en hun werking aangenomen. Diverse aspecten van de organisatie en de werking van de gesloten distributienetten worden eveneens geregeld door het technisch reglement voor de distributie van elektriciteit in het Vlaams Gewest.

---

³ B.S., 07.07.2009.

5 Voorstel van een adequaat wettelijk kader voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Opdat het voorstel voor een juridische oplossing adequaat zou zijn, moet het rekening houden met de specifieke Brusselse kenmerken, met name (zie punt 3):

- de aanzienlijke omvang van het elektriciteitsnet van de MIVB ten opzichte van het Brusselse grondgebied;
- de gedeeltelijke vergelijkbaarheid van het elektriciteitsnet van Infrabel met dat van de MIVB;
- de historische configuratie van Infrabel en de NMBS in één onderneming en de feitelijke situatie die sinds jaren is gegroeid;
- de aanwezigheid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van het concept privénet, meergebruikersnet en de afwezigheid van de noodzaak om het Europees concept gesloten distributienet in te voeren. Deze specifieke kenmerken werden als volgt vermeld in de parlementaire werkzaamheden van de ordonnantie van 20 juli 2011 tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de ordonnantie van 12 december 1991 houdende oprichting van begrotingsfondsen:

“De structuur van het economisch weefsel van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest maakt het inderdaad noodzakelijk om privénetten te implementeren. Meer dan 700 sites stemmen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de facto overeen met het begrip privénet, met inbegrip van met name ziekenhuizen, commerciële centra, culturele centra, stations, openbare plaatsen enz. De beperkingen en limitatieve voorwaarden opgelegd door artikel 28 van de richtlijn zouden dus niet toelaten om ze te integreren in de definitie van "gesloten distributienet" of om een beroep te doen op dit begrip om tegemoet te komen aan de eisen van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Omwille van deze reden werd het begrip van "privénet" behouden in de ordonnantie en werd er geen "gesloten distributienet" in de zin van de richtlijn gecreëerd.”⁴

BRUGEL vindt het dan ook opportuun:

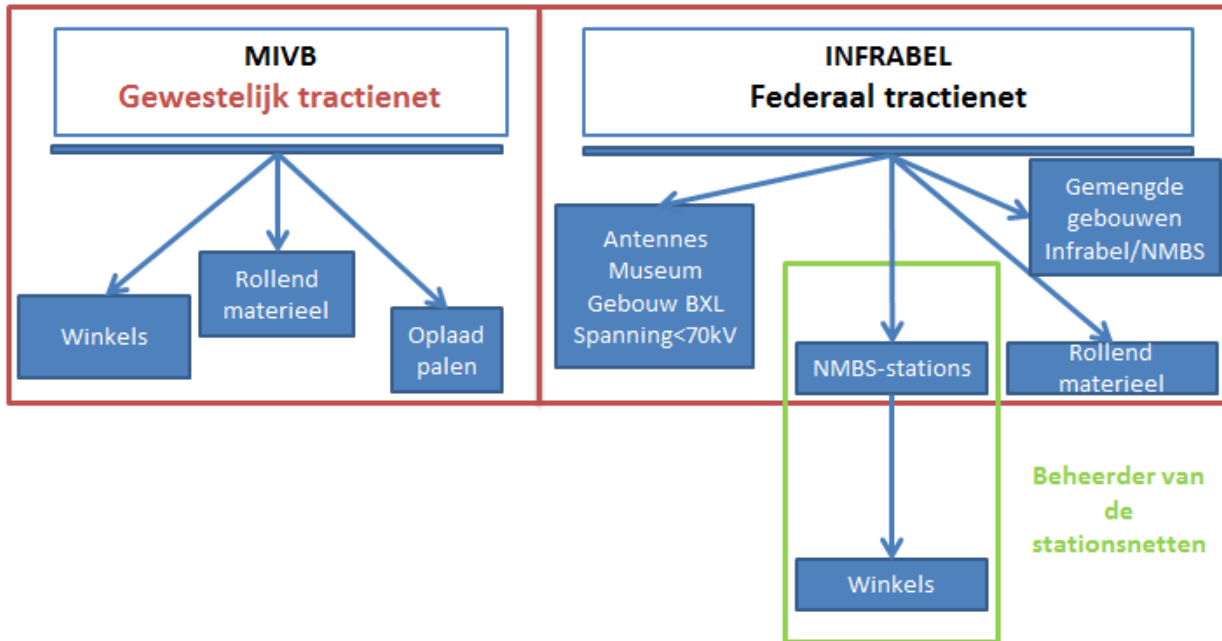
- om in het licht van het federaal concept tractienet spoor een gewestelijk concept gewestelijk tractienet spoor te creëren voor de specifieke situatie van de MIVB (5.1),
- dezelfde rechten en verplichtingen toe te kennen aan de stroomafwaartse afnemers die op het federaal tractienet Infrabel zijn aangesloten (5.2),

---

⁴ Parlementair bescheid, Gewone zitting 2010-2011 A-201/1, Memorie van toelichting bij het Ontwerp van ordonnantie tot wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de ordonnantie van 12 december 1991 houdende oprichting van begrotingsfondsen, p. 14.

- zich te inspireren op het Europees model van het gesloten distributienet en het aan te passen aan de bijzondere Brusselse situatie en de historische configuratie INFRABEL/NMBS en het concept “beheerder van stationsnetten” te creëren (5.3).

Deze concepten kunnen als volgt schematisch worden weergegeven:

BRUGEL is tevens van mening dat deze verschillende mechanismen door gelijkaardige regels moeten worden geregeld (5.4).

5.1 Het gewestelijk tractienet spoor

Gezien de specifieke Brusselse situatie en het genoemde federaal wettelijk kader, lijkt de creatie van een specifiek statuut “*gewestelijk tractienet spoor*” de meest adequate en billijke oplossing om de volgende redenen:

- de gelijke behandeling van de elektriciteitsnetten van Infrabel en de MIVB moet worden verzekerd. Inderdaad, in deze twee vergelijkbare gevallen heeft de gedistribueerde elektriciteit tot doel de elektrische installaties van de site te bevoorraden die noodzakelijk zijn voor de uitbating van het tractienet spoor. Voor dat doel en in overeenstemming met de toepasselijke federale wetgeving, moet aan het net van de MIVB het statuut “*gewestelijk tractienet spoor*” worden toegekend. In het kader hiervan moet de MIVB dezelfde rechten en verplichtingen genieten als Infrabel geniet met betrekking tot zijn elektriciteitsnet.
- Door dit concept te aanvaarden kan ook discriminatie worden vermeden tussen de klanten die op het net van de DNB zijn aangesloten en de klanten die op het tractienet spoor zijn aangesloten. Er moet inderdaad worden gegarandeerd dat de klanten die op het gewestelijk tractienet spoor zijn aangesloten, net als de klanten die op het net van de DNB zijn aangesloten, van hun keuzerecht kunnen genieten. Omgekeerd moeten de verplichtingen die worden opgelegd aan de klanten die bij de DNB zijn aangesloten ook worden nageleefd door

de stroomafwaartse afnemers die op het tractienet spoor zijn aangesloten. De gewestelijke taksen en retributies moeten bijvoorbeeld door beide klantencategorieën worden betaald.

Het regionaal tractienet spoor kan dus worden gedefinieerd als “de elektrische installaties van de infrastructuurbeheerder die nodig zijn voor de uitbating van het spoorwegnet, waaronder de installaties voor het transformeren en overbrengen van elektrische stroom ten behoeve van de dienst tractie, de onderstations, de tractiestroomleidingen (bovenleiding en derde rail), het seinwezen, de wissels, de telecommunicatie, de computersystemen, de verlichting, de magazijnen, de haltes en de stations, met uitzondering van de elektrische installaties van de achterliggende afnemers, aangesloten op het tractienet spoor.

5.2 De stroomafwaartse afnemers aangesloten op het tractienet van Infrabel

De stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het elektriciteitsnet van Infrabel mogen niet worden gediscrimineerd ten opzichte van de stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het elektriciteitsnet van de MIVB. Uit de analyse van de parlementaire werkzaamheden van de elektriciteitswet (zie punt 4) blijkt dat deze stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het elektriciteitsnet van Infrabel niet zijn opgenomen in de definitie van het tractienet spoor omdat de reglementering die van toepassing is op deze klanten geen gewestelijke bevoegdheid is. Gezien het feit dat de stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het elektriciteitsnet van Infrabel zich in dezelfde situatie bevinden als de stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het elektriciteitsnet van de MIVB, moeten hen alle rechten en verplichtingen van het statuut “*gewestelijk tractienet spoor*” worden toegekend. De gelijke behandeling van alle stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op een tractienet spoor moet worden gegarandeerd, ongeacht of het op federaal niveau of op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt erkend.

BRUGEL adviseert bijgevolg om via wetgevende weg aan de stroomafwaartse afnemers van INFRABEL alle rechten en verplichtingen van de stroomafwaartse afnemers van de MIVB toe te kennen.

5.3 De netten van de beheerder van de stations die zijn aangesloten op het tractienet spoor

Dit concept zou tot doel hebben de specifieke situatie van de elektriciteitsbevoorrading door de NMBS van haar stroomafwaartse afnemers te regelen.

Zoals hiervoor werd uiteengezet, is dit concept geïnspireerd op het Europees concept van het gesloten distributienet en aangepast aan de bijzondere situatie van Infrabel en de NMBS.

De netten van de stationsbeheerder die zijn aangesloten op het tractienet spoor kunnen worden gedefinieerd als “het net dat elektriciteit distribueert binnen een geografisch beperkte site, dat verbonden is met een federaal tractienet spoor en dat geen huishoudelijke klanten bevoorraadt:

- a) als, om specifieke technische of veiligheidsredenen de exploitatie of het productieproces van de gebruikers van dit net geïntegreerd is, of
- b) als dit net voornamelijk elektriciteit levert aan de eigenaar of beheerder van het net, of aan de daarmee verwante bedrijven.”

5.4 De algemene regels voor de drie mechanismen

Er moeten wijzigingen worden aangebracht aan het huidig wetgevend kader om de regels voor deze concepten te integreren. Deze regels zijn meer bepaald:

- Invoering van een vergunningstelsel
  - **Voor wat het gewestelijk tractienet spoor betreft**

Opdat een installatie aanspraak zou kunnen maken op het statuut gewestelijk tractienet spoor, moet ze aan een aantal criteria voldoen die zullen worden gecontroleerd door de bevoegde overheid die de vergunning aflevert. Een van die criteria zou de noodzaak kunnen zijn om in een omstandig verslag te bewijzen dat de structuur van het net overeenstemt met de definitie van het gewestelijk tractienet spoor zoals gedefinieerd in de elektriciteitsordonnantie. Die vergunning zou kunnen worden afgeleverd door de minister die bevoegd is voor energie, na advies van BRUGEL. Dit systeem werd door de federale wetgever weerhouden waarbij de minister bevoegd is om de hoedanigheid van beheerder van het tractienet spoor toe te kennen.

- **Voor de netten van de beheerder van de stations die zijn aangesloten op een tractienet spoor**

De netten van de beheerder van de stations moeten een vergunning (of erkenning) verkrijgen die wordt afgeleverd door BRUGEL. BRUGEL zou gemachtigd moeten worden om de voorwaarden voor het verkrijgen van deze vergunning te bepalen.

Dit systeem werd weerhouden in het Waals Gewest. Voor de bestaande professionele gesloten netten werd een systeem van erkenning door de CWaPE voorzien. De nieuwe netten moeten een vergunning verkrijgen die wordt afgeleverd door de CWaPE.

Voor de stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het (de) tractienet(ten) spoor

Zoals reeds werd uiteengezet in punt 5.2, moet er een niet-discriminerende behandeling worden voorzien voor de afnemers die zijn aangesloten op het gewestelijk tractienet spoor en de stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het federaal tractienet spoor. In het kader hiervan moeten deze laatste dezelfde rechten en verplichtingen hebben als de stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het gewestelijk tractienet spoor. De bepalingen betreffende het gewestelijk tractienet spoor moeten dus toepasselijk zijn op de stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het federaal tractienet spoor. Op voorwaarde dat ze aan het criterium “aangesloten zijn op het federaal tractienet spoor” voldoen, zullen de stroomafwaartse afnemers die zijn aangesloten op het federaal tractienet spoor van rechtswege dezelfde rechten en verplichtingen genieten van bij de inwerkingtreding van de wijzigingsordonnantie elektriciteit. Deze laatste hoeven geen vergunning aan te vragen.

- Noodzaak van het invoeren van technische regels voor de distributie van elektriciteit aan de stroomafwaartse afnemers door de beheerder van het gewestelijk tractienet spoor

Het zou bijvoorbeeld noodzakelijk zijn om de meetregels te definiëren. BRUGEL is van mening dat deze technische regels niet in het technische reglement voor het klassieke distributienet moeten worden opgenomen.

- Het recht van de stroomafwaartse afnemers om de beheerder van het tractienet spoor of de beheerder van de stationsnetten te mandateren om hun keuzerecht uit te oefenen in hun naam

Op grond van de Europese en nationale bepalingen heeft elke klant het recht om zijn leverancier te kiezen. De mogelijkheid om de beheerder van het gewestelijk tractienet of de beheerder van de stationsnetten te mandateren om zijn keuzerecht in zijn naam uit te oefenen, druist niet in tegen de Europese en nationale voorschriften. Het doel van het mandateringssysteem is het goede beheer van het gewestelijk tractienet spoor en het stationsnet te vergemakkelijken. Het mandateringssysteem is niet verplicht en de klant kan zelf zijn leverancier kiezen.

Dit mandateringssysteem werd ook weerhouden in het Waals Gewest voor de klanten van een professioneel gesloten net.

- De vervulling van de taken van de beheerder van het gewestelijk tractienet spoor en de beheerder van de stationsnetten en de mogelijkheid om bepaalde taken uit te besteden aan de DNB

De taken die aan deze laatste worden toevertrouwd, moeten vergelijkbaar zijn met de taken van de klassieke netbeheerder. Zo zal hij meer bepaald belast zijn met:

- het beheer van de elektriciteitsdistributie volgens het principe van de veiligheid, de betrouwbaarheid en de efficiëntie van het net;
- het garanderen van voldoende capaciteit van zijn net en het uitvoeren van uitbreidingen indien nodig;
- het uitvoeren van preventief onderhoud en herstellingen van zijn net;
- het opstellen en meedelen van het plan van zijn net;
- het beheer van de activiteiten verbonden met de meting en de stroom van meetinformatie;
- het garanderen van de toegang tot zijn net en het bijhouden van een toegangsregister;

Om het efficiënt en optimaal beheer in redelijke omstandigheden van deze twee soorten netten te garanderen, moet ook worden voorzien dat een aantal van deze activiteiten kan worden uitbesteed aan de DNB. De uitvoering van bepaalde van hun taken door deze beheerders zelf kan inderdaad een geavanceerde/specifieke expertise vergen en aanzienlijke financiële investeringen vereisen. De DNB zou dus bepaalde van hun taken kunnen uitvoeren om de vereiste expertise te leveren tegen een aanvaardbare prijs. De DNB kan de aanvraag tot uitbesteding niet weigeren.

Het stelsel van onderaanneming werd in Vlaanderen weerhouden in het decreet van 8 mei 2009 (elektriciteitsdecreet) voor de volgende taken:

- het beheer van het toegangsregister;
- het ter beschikking stellen, de plaatsing, de activering, de deactivering, het onderhoud en het herstellen van meters en tellers op de toegangspunten op het net;

- het aflezen van de meters en tellers op de toegangspunten op zijn net, de bepaling van de injectie en de afname van de achterliggende netgebruikers en de verwerking en de bewaring van die gegevens;
- het verstrekken van de nodige meetgegevens en andere gegevens aan de producenten, de evenwichtsverantwoordelijken, de bevrachters, de tussenpersonen, de leveranciers, de leveranciers van energiediensten, inclusief de aggregatoren, de afnemers en de VREG.

De aanvraag tot uitbesteden kan niet worden geweigerd volgens artikel 4.6.3 van dit Vlaamse decreet.

- De verplichtingen van de beheerder van het gewestelijk tractienet spoor en de beheerder van de stationsnetten voorzien

De verplichtingen die aan deze beheerders zullen worden opgelegd, zijn vergelijkbaar met de verplichtingen van de DNB. Het gaat meer bepaald om de volgende verplichtingen:

- de afwezigheid van discriminatie op hun netten;
  - het sluiten van transparante en niet-discriminerende overeenkomsten waarin de voorschriften bepaald worden voor de aansluiting en de toegang van de gebruikers tot hun netten;
  - de naleving van de tariefriichtlijnen en de tariefmethodologie opgesteld door BRUGEL in het kader van het bepalen van de tarieven. Meer bepaald de retributies en de taksen moeten worden doorgerekend aan de gebruiker van zijn net;
  - de mededeling van bepaalde informatie aan de gebruikers van het net (facturen, relevante gegevens enz.);
  - het respecteren van de vertrouwelijkheid van de informatie;
  - de controle van de technische conformiteit van hun netten;
  - de uitbating en het onderhoud van hun netten;
  - het garanderen van de vrije keuze van leverancier.
- De relaties tussen de stroomafwaartse afnemer, de beheerder van het gewestelijk tractienet spoor en de beheerders van de gewestelijke transmissie- en distributienetten verduidelijken, evenals de relaties tussen de stroomafwaartse afnemers van het net van de beheerder van de stationsnetten en het tractienet spoor

Hierbij dient te worden opgemerkt dat de gebruiker van het gewestelijk tractienet spoor of de beheerder van de stationsnetten geen contractuele relatie heeft met de DNB of de GTNB. Met andere woorden, hij hoeft geen aansluitings- of toegangscontract af te sluiten met de DNB/GTNB. Het is de taak van de beheerder van het gewestelijk tractienet spoor om een aansluitings-/toegangscontract af te sluiten met de DNB/GTNB.

Wat het net van de beheerder van de stationsnetten betreft, zijn klanten hoeven geen contract af te sluiten met de beheerder van het tractienet.

- De bevoegdheden van BRUGEL uitbreiden om de activiteiten van de beheerder van het gewestelijk tractienet spoor en de beheerder van de stationsnetten en het nakomen van hun verplichtingen te kunnen controleren

De rol van BRUGEL moet worden gedefinieerd in het kader van de controle van deze netten. Net als het distributienet moeten het gewestelijk tractienet spoor en de beheerder van de stationsnetten worden onderworpen aan de controle van de Brusselse regulator voor energie. Met name een controle ex ante en/of een controle ex post is noodzakelijk. De controle ex ante kan worden uitgevoerd door BRUGEL te machtigen om de vergunning af te leveren voor de netten van de beheerder van de stationsnetten die zijn aangesloten op het tractienet spoor. De controle ex post kan worden uitgevoerd via de klachten die aan BRUGEL worden gericht. Deze klachten kunnen bijvoorbeeld betrekking hebben op de schending door deze netbeheerders van de verplichtingen die de ordonnantie hen oplegt, zoals met name de verplichting om tarieven op te stellen die in overeenstemming zijn met de tariefriichtlijnen. In het kader van deze controle zou het opportuun zijn om BRUGEL de noodzakelijke middelen te geven om onderzoeken in te stellen en bijkomende informatie te vragen.

6 Conclusie

Uit wat voorafgaat blijkt dat er momenteel een juridisch vacuüm bestaat inzake het beheer van bepaalde soorten netten. Dat juridisch vacuüm kan leiden tot discriminaties die in dit advies werden vermeld.

BRUGEL adviseert de Brusselse wetgever bijgevolg om adequate bepalingen aan te nemen om dit juridisch vacuüm op te vullen.

Om rekening te houden met de eventuele overwegingen van onder andere de actoren van de energiemarkt, wordt dit ontwerpadvies ter openbare raadpleging voorgelegd.